

KISS, É.:

Malakológiai évfordulók, 1982 - Malakologische Jubiläen, 1982

"Laudamus veteres, sed nostris utimur annis;
 Mos tamen est aequo dignus uterque coli."

/OVIDIUS: Fasti, I: 225-226/

Jean-Louis-Rudolphe AGASSIZ 1807 Mottier, 1873 Boston

Svájci származású, később Amerikában élő malakológus. Apja evangélikus lelkész volt. Tanulmányait a biennei gimnáziumban, a lausanne-i gimnáziumban, a lausanne-i akadémián, a zürichi, hildelbergi, müncheni egyetemeken végezte. Orvosi pályára készült. 1830-ban orvossá és sebészdoktorrá avatták. Müncheni tartózkodása alatt megismerkedett a neves SPIX és MARTIUS természetbúvárokkal, akik akkor tértek haza Braziliából. Nekik segített az ott gyűjtött anyag feldolgozásában. 1826-ban, SPIX halála után, MARTIUS a 19 éves AGASSIZ-ra bízta a braziliai halak feldolgozását és rendszeres leírását. E megbízatás nyomán ichtyológiai munkásságot 10 éven át folytatott, s tanulmányainak eredményét két műben összegezte. 1831-ben Párizsba utazott, s ott ismerkedett meg A. HUMBOLDT-tal. 1832-ben hazatért és a neufchâtel-i akadémián a természetrajz tanszéken vállalt tanári állást. Ebben az időben már komolyan foglalkozott fosszilis puhatestűekkel és kihalt tülkésszerűekkel. Kutatásainak eredményeit négy monográfiában közölte /"Etudes critiques sur les mollusques fossiles" Neufchâtel 1842/. Közreműködött még egy zoológiai Nomenclator szerkesztésében is és egy állattani kézikönyv kiadásában. Kutatómunkájához azonban szűk anyagi fedezet állt rendelkezésére, ezért 1846-ban Amerikába költözött. Ott A. HUMBOLDT közbenjárásával a porosz királytól jelentős összeget kapott arra a célra, hogy Észak-Amerika természeti viszonyait tanulmányozhassa állattani és földtani szempontból. E kutatása mellett 1848-tól 26 éven át a bostoni Cambridge egyetemen az állattan és földtan tanszéken tartott előadásokat. 1865-ben tudományos expedícióban vett részt az Amazon vidékén, ahol személyesen gyűjthette be azokat a halfajokot, amelyeket 19 éves korában írt le. Az expedíció eredményeit külön munkában jelentette meg. Az Egyesült Államok szárazföldi és tengeri faunájának tanulmányozása során 10 kötetet publikált, de írt népszerűsítő munkákat és tankönyveket is. Boston mellett felállított egy ichtyológiai múzeumot és tanintézetet. 1870-ben tengeri expedícióra indult Bostonból, Amerika keleti partjainak érintésével az Atlanti-óceánon le a Hoorn fokig, majd a nyugati oldalon jött vissza a Csendes-óceánon San Franciscóig. Egészségi állapota ekkor már aggasztó volt. Testi és szellemi erejének túlfeszítése következtében 1973. december 14-én meghalt.

Johann Christoph ALBERS 1794 - 1857 Stuttgart

Német sebész, aki malakológiai munkássága során a csigák rendszerével foglalkozott. Legfontosabb munkája: Die Heliceen natürlicher Verwandtschaft systematische geordnet, Berlin 1850.

Truman Heminway ALDRICH 1848 Palmyra, NY, USA, 1932 Birmingham, Ala., USA

Paleontológus és bányamérnök. Alapfokú iskoláit Palmyrában, a katonai akadémiát West Chesterben, bányamér-

női iskoláit pedig a Van Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, NY-ben végezte. 1869-től bányászrikként New York-ban dolgozott, majd 1873-tól Alabama állam szén- és vasbányáinak fejlesztését bízta rá. 1894-ben a Kongresszus /- USA parlamentje/ tagja. Eugene A. SCHMIDT geológus barátsága alapján megkedvelte a harmadkori fossziliákat és kutatásai során 200-nál több új fajt írt le. Foglalkozott még Borneo szárazföldi recens csigáival is. Az amerikai csigásztársaságnak /Amer. Mal. Union/ alapító tagja volt.

Carel Octavius van Regteren ALPENA 1907 Amsterdam - 1976 Bentveld

Biológiai pályafutása a leideni múzeumban teljesedett ki, ahol 1941-től a Lepidoptera-gyűjtemény, majd 1952-től a Mollusca-gyűjtemény vezetője volt. A múzeumban sok látogatóval, sok híres malakológussal került kapcsolatba. Elsősorban a meztelencsigák specialistájaként írta be nevét a tudománytörténetbe. Sokoldalú ember volt, munkássága négy fő területet ölel fel: 1941-1952-ig entomológia, őslénytan, 1953-1977-ig szárazföldi meztelencsigák, 1969-1975-ig Surinam faunája. 1945-1968-ig a Basteria kiadója volt. 1946-tól mel-lékállásban a haarlemi múzeum őslénytani, geológiai és ásványtani osztályát vezette. Őslénytani írásai /Indonézia, Ny-Európa, Surinam, Nyugat-India szigetvilága/ nagy nevet szereztek számára. 1948-1967-ig a holland Malakológiai Társaság elnöke volt. Gyűjtőútjai során háromszor utazott Európán kívülre: 1947: Kanári szigetek, 1959: Líbia, Málta, 1963: Surinam, USA. Surinam puhatestű-faunájának feldolgozására élte utolsó éveiben került sor. A leideni múzeumban 1968-ig dolgozott, majd betegsége miatt lemondott hivatalos munkáiról. Ettől függetlenül továbbra is bent dolgozott a múzeumban. Súlyosan leromlott egészsége 1973. januártól végleg nyugdíjba kényszerítette, és ezután egészen 1976. december 23-án bekövetkezett haláláig sokat szenvedett. Az utókorra 270-nél több publikációt hagyott, amelyekben 96 új puhatestű és 6 új rovar-fajt írt le.

George-Léopold-Chrétien-Frédéric-Dagobert CUVIER 1769 Montbelliard-1832

Elsődlegesen nem malakológus volt, hanem összehasonlító állattannal foglalkozott. DARWIN előfutárának tekinthető. Magasabb malakológiai taxonokat is írt le. Munkái: Tableau élémentaire de l'Histoire naturelle des Animaux /1797-1798/, Leçons d'anatomie comparée I-V. Paris, 1800-1804.

Aemilian EDLAUER 1882 Weidling - 1960

A régi bécsi iskola utolsó nagy malakológusa. Apja jogász volt. A gimnáziumot Kremsmünsterben végezte. 1903-ban érettségizett, majd Bécsben a Déli Vasút igazgatóságánál hivatalnokként kezdte pályafutását. 1942-ben ment nyugdíjba, mint a Duna-Száva-Adria Vasúttársaság tanácsosa. A kremsmünsteri középiskolában természettanára az ismert malakológus, P. A. PFEIFFER, keltette fel a csigák iránt az érdeklődését. Ettől az időtől kezdve egész életén át foglalkozott malakológiával. Ez azonban nem tette egyoldalú emberré: mindig talált időt és módot másra is. Gyűjtött pl. növényeket, bélyegeket, foglalkozott irodalommal és nagy szorgalommal az anyomatványok szakértőjévé képente magát. Több gyűjtőúton vett részt, főleg a Dél-Alpokban és a Balkán-országokban, valamint a Karszt-hegységben. Tudása átfogó jellegű volt a malakológia minden ágában. Akár fosszilis vagy recens, csiga vagy kagyló, tengeri vagy szárazföldi állat került a kezébe ott-honnan mozgott e tudomány minden területén. Nem volt specialista, de tudása a specialistáival vetekedett. Lelkiismeretes gyűjtő volt, a szakirodalom kiváló ismerője, nagy türelemmel foglalkozott a legnehezebb csoportokkal is. Nagy ismeretanyaga ellenére egyetlen publikációt sem írt: mások közzölték az általa talált új fajokat és gyűjtésének eredményeit. Ebből adódóan több publikációml nem lehet kideríteni mennyi része van benne. Társaszerzőként kétszer jelentkezett. Sok új fajt neveztek el róla. Gyakran vállalkozott mások anyagának feldolgozására. Ha szaknyvtára és összehasonlító anyaga nem volt elegendő a határozáshoz, Bécs-be ment, hogy legutolsó bizonytalanságát is megoldja. Korának majdnem minden malakológusával kapcsolatban állt, többekhez baráti szálak fűtők. A lütschi csigák és az Arianta arbustorum voltak a kedvencei, később a tengeri apróságok felé irányult érdeklődése. 1959-ben a gyűjtésért és a bécsi Naturhistorisches Museumra hagyta. hártagyulladás vetett véget életének. Batalmas gyűjteményét a bécsi Naturhistorisches Museumra hagyta.

John FLEMMING 1785 Kirkroads - 1857 Aberdeen

Am edinburgh-i egyetemen teológiát tanult skót egyházi szolgálatra. Tanulmányait 1805-ben fejezte be, s egy évvel később Linlithgow-ban prédikatori megbízatást kapott. Nyugtalan természetű folytán azonban már 1807-ben geológiai tanulmányokra indult, hogy rendkívül jó ásványtani ismereteit tovább gyarapítsa. Ebben az időben telepedett le Brassay-ban, ahol komolyabban kezdett foglalkozni állatokkal, köztük puhatestűekkel is. Munkássága során különböző állatokról publikált. 1814-ben készült el fosszilis csigákról szóló írása. Első igazán nagy munkája a kétkötetes *Philosophy of Zoology* 1822-ben jelent meg. Ebben felvetette a fajfejlődés kérdését. 1834-ben a természettudományok tanárává nevezték ki az aberdeeni egyetemen, és itt dolgozott egészen haláláig. Tudományos kutatásainak eredményeit mintegy 130 publikáció őrzi. Nevéhez fűződik az *Aplexa*, *Segmentina*, *Pupilla* genusok elnevezése.

Georg Ritter von FRAUENFELD 1807 - 1873

A bécsi Zool. Bot. Gesellschaft alapítója. Tudományos képzést nem kapott, postatisztviselőként kezdte pályáját. 1858-59-ban a Novara nevű hajóval világkörüli úton vett részt. Munkája nyomán sajátos bécsi iskola jött létre. Főleg Hydrobiidákkal foglalkozott; a faunánkban is megtalálható *Sadleriana panonica* és *Bythinella austriaca* fajokat ő írta le.

Walter Freeman WEBB 1869 - 1957 St. Petersburg, USA

Egyike azoknak a nagy kutatóknak, akik elsődlegesen különös foglalkozásuk miatt tűntek fel. Elsősorban állatokkal kereskedett, de volt pl. faiskolája is. 13 éves korában kezdett madártojásokkal kereskedni, s 20 év alatt több mint 20 ezer madártojtást és 10 ezer madárbőrűt adott el múzeumoknak és gyűjtőknek. 19 éves korában gyorsíró, 1893-ban a chicágói világkiállításon kereskedelmi kiállító. 1895-1905 között a *The Museum* folyóirat kiadója. 1934-ben alapító tagja volt a St. Petersburgi Shell Clubnak. Nagyon hasznos alapvető kézikönyveket írt, melyeket most is rendszeresen újra kiadnak /*Handbook for shell collectors*, 1936, *United States Mollusca*, 1942, *Foreign land and fresh water shells*, 1948/.

J.- B.- P.- Sylvestre de GRATELOUP 1782 Dax - 1861 Bordeaux

Apja híres rézmetsző mester volt, a GRATELOUP maga is sok szép ilyen munkát készített. Az egyetem elvégzése után Montpellier-be költözött, hogy orvosi képzettségét kiegészítse. Ott ismerkedett meg DRAPARNAUD-val, akinek kedvenc tanítványa lett. Ő készítette mesterének a rézmetszeteket a *Hist. Moll. France c.* munkájához. 1806-ban megszerezte az orvosdoktori címet, s hazatért falujába. Rövid otthoni tartózkodása után Bordeaux-ba költözött, s idejét főként a geológiai és paleontológiai kutatásoknak szentelte. Publikációi főként meg orvosi, botanikai, cryptogómiai és malakológiai témában. Cikkeiben sok exotikus csigát írt le. 1855-ben óriási munkába kezdett a puhatestűek földrajzi elterjedéséről; *Essai sur la distribution géographique... des Mollusques terrestres et fluviatiles vivants*. Ezt a nagylélegzetű munkát azonban 1861-ben bekövetkezett halála miatt nem tudta befejezni.

Paul HESSE 1857 Nordhausen - 1938 Unterwössen

Am egyik legjelentősebb malakológus, aki anatómiai munkái által szerzett magának világhírt. Foglalkozását tekintve kereskedő volt, 1928-ban vonult vissza az üzletől. Ekkor családjával együtt Bajorországba költözött és ott élt egészen haláláig. Nyugdíjbanvételét követően kizárólag a tudománynak élt, nagy levelezést folytatott. Rendkívül jó kapcsolata volt kollégáival, s bárkinek segített, aki megkérte. Ő volt a palearktikus szárazföldi csigák rendszertani anatómiájának legjobb ismerője; elsősorban a Helicidák rendszérét tisztázta. Kutatásának eredményeit többek között az *Icnographia /ROSSMÄSSLER/* 3 kötetében /NF. 14, 16, 23/ publikálta. Ezen kívül több nagy összefoglaló munkája látott napvilágot az Enidákról az *Aciculi-*

daeről, Vitrinidaeről stb. Igen jelentős a "Kritische Fragmente" c. szövege, amely rendszertani és nomenklaturai adatokat tartalmaz. Sok faunisztikai és állatföldrajzi adata van főleg DK-Európa országaiból. A palearktikus terület mezotelmisáigának katalógusát is összeállította, megteremtve az alapot a további kutatásokra. 1934-ben szemének romlása miatt abbahagyta a mikroszkópikus munkát, később annyira elromlott látása, hogy még írni sem tudott. Gyűjteményét halála után Philadelphiába adták el.

Charles Williston JOHNSON 1863 Morris Plains, NJ, USA - 1932 Brookline, Mass., USA

Amerikai entomológus, malakológus, paleontológus. Tanulmányait Morristownban végezte. 1880-ban, Floridába kültöztek, s ott harmadkori üledékekkel foglalkozott, amelyekből nagy gyűjteményt állított össze. 1888-tól 1903-ig a Wagner Free Institute /Philadelphia/ alkalmazottja, s az intézményt ez idő alatt óriási múzeumá fejlesztette. Az akadémián került kapcsolatba PILSBRY-val, akivel közösen jártak gyűjteni. 1890-től 1932-ig a Nautilus társkiadója volt. 1903-tól 30 éven át a Boston Society of Natural History vezetője, 1910-től a Bostoni Malakológiai Klub vezetője volt. Entomológiai munkásságát kb. 130, malakológiai munkásságát kb. 100 publikáció őrzi. A szakcikkekén túl 219 egyéb cikket adott ki a Nautilusban. Gyűjteménye a Harvard Egyetem múzeumában található.

Heinrich Carl KÜSTER 1807 Erlangen - 1876 Bamberg

Személyében a MARTINI-CHEMNITZ második kiadásának kiadóját és az európai Clausiliidák legjobb ismerőjét tisztelhetjük. Apja rajstanár és az erlangeni egyetem természettudományi részlegének felügyelője volt. A fiatal KÜSTERT kizárólag az állattan érdekelte. Gimnáziumi tanulmányait 1821-ben anyagi okok miatt kénytelen volt abbahagyni és más munkát keresett. Hosszú küzdelem után 1826-ban sikerült beiratkozni az erlangeni főiskolára, ahol a filozófia és történelmi tárgyak mellett valamennyi természettudományi tárgyat tanul-ta. Ezzel egy időben részt vett az orvosi előkészítő tanfolyamon; itt legkedvesebb tárgya az összehasonlító anatómia volt. 1829-30 telén súlyosan megbetegedett, s betegsége késő tavaszig ágyhoz kötötte. 1830 végén megvált a főiskolától, s ettől kezdve idejét kizárólag a természetleíró tárgyak tanulmányozására fordította. Zoológiai munkáiban az apjától örökölt rajstehetséget használta fel. Szorgalmasan látogatta az egyetemi könyvtárat és gyűjteményt. Fölkutatta Erlangen környékét, gyűjtéseinek eredményeit 1841-ben jelentette meg. 1834-ben szardíniai gyűjtőútra indult; ennek az útnak az eredményeit 1835-ben tette közzé. 1836-ban Erlangenben tanári állást vállalt a városi szakiskolában, fizikát, kémiát, természet történetet tanított. 1837-ben átvette a MARTINI-CHEMNITZ előkészítést és átdolgozását. Ezen a munkán több mint 35 éven át dolgozott, egészen haláláig. 1841 októbertől 9 hónapon keresztül Dalmáciát és Montenegrót járta be. Cikket írt a dalmát Clausiliidákról, publikációjában az ábrákat maga rajzolta. Tanári állásának feladása után 1851-től táviróként dolgozott, majd 7 hónap múlva állomásfőnöknek nevezték ki Ansbachba. 1854-től haláláig a bambergi táviróállomás vezetője volt. Bambergi tartózkodása alatt sok éven át a helybeli természettudományi társaság tagja és vezetője volt. Viasszvonultan élt. Élete utolsó éveiben többször szívroham kínozta, míg végül 1876. ápr. 11-én csendesen elaludt.

Carolus LINNÉ 1707 Råshult - 1778 Hammerby

A XVIII. század legkiemelkedőbb természettudósa. 1717-től a wexiöi gimnáziumban tanult, majd a lundii egyetem orvosi karára került. Az egyetemet Uppsalában fejezte be. 1732-ben Finnország természeti viszonyainak tanulmányozásával bízta meg. 1735-ben nyílt lehetősége arra, hogy Hollandiába utazzon, s ott megszerezze a doktori fokozatot. A doktori cím elnyerése után a saját rendszere szerint berendezte a leydeni botanikus kertet. Tudásának elismerésére a francia Tudományos Akadémia tagjává választották. 1738-ban Stockholmba kültöztek, de honfitársai hidegen fogadják. Ettől LINNÉ kissé megrendülve, az orvosi pályát választja. 1741-ben az uppsalai egyetemen az orvosi tudományok tanára, s nem sokkal később botanikát és egyéb természettudományokat tanít. 1764-ben visszavonult hammerby-i birtokára, ahol 1778. június 10-én halt meg.

Tudományos munkásságának nagy része egyetemi tanári működése idejére esik. 1746-ban klasszikus munkát írt Svédország állatvilágáról. 1750-ben átdolgozta a Fundamenta Botanikát, s a Philosophia botanica c. publiká-

előjában pedig formailag új alapra helyezte a botanikát. Élete fő munkája a *Systema Naturae* /1735-1767/, még életében 12 egyre bővülő kiadást ért meg. Ebben a munkájában a növény- és állatrendszertant egyes általa kiválasztott elemekre alapozta, szabatosan megfogalmazta a rendszertani kategóriákat, és kidolgozta a ma is érvényes binominális nevezéktant.

Nem ismerte fel a fejlődés és átalakulás lehetőségét. Szilárdan vallotta, hogy az állat- és növényfajok állandóak, nem változnak, valamennyi egy-egy szülőpár leszármazottja, s mindent Isten teremtett a maga örök műveltében.

Óriási jelentőségét mutatja az a tény, hogy egész mai nevezéktanunk Linné elgondolásaira megy vissza, s a *Systema Naturae* 1758-as kiadása adja ehhez az alapot.

August Wilhelm MALM 1821 - 1882 Götteborg

A mai svéd malakológusok nagy elődje. Lomberban érettségizett 17 éves korában. 1840-ben azzal a céllal költözött Stockholmba, hogy az ottani múzeum állattani részlegében tanuljon. Szorgalmas és kitartó munkájának eredményeként 1848. január 1-től a götтеborgi természettudományi múzeum igazgatója és csigagyűjtemény vezetője. 1851-től a götтеborgi reálgimnáziumban állattant tanított. 1856 és 1867 között egyidejűleg tartományi halászati felügyelő is volt. 1861-ben kutatóutat tett Skóciába, Angliába, Franciaországba, Belgiumba. 1868-ban pedig Dániát kereste fel. 1876-ban a királytól professzori címet kapott. Az állattan csaknem minden ágával foglalkozott, a malakológia területén elsősorban az apró kagylók érdekelték. Sokat publikált, fő műve: *Göteborgs och Bohus läns fauna*, 1876. Nevét több entomológiai cikk is őrzi, melyek közül a fajok keletkezéséről és keresztteződéséről szóló tanulmánya érdemel külön említést.

Carl Friedrich NOLL 1832 Niederrad - 1893

Apja tanító volt, először ő is az apja iskolájába járt, majd a frankfurti gimnáziumba került. Már ebben az időben nyílt szemmel járta az erdőt, a Main partját, és így korán bepillantást nyert a természetbe. 1849-51 között tanítóképzőbe járt Nürtingenben. Majd a Frankfurtban letett vizsgák után 1854-től segédtanítóként került vissza apja iskolájába. Még ebben az évben megjelent első munkája: "A természet élete télen. Levelek egy tízéves fiúhoz" címmel. 1857-ben a felső polgári iskolának lett segédtanítója, 1860-ban pedig a frankfurti evangélikus polgári iskola tanárává nevezték ki. 1877-ben az iskola megszűnte után a városi gimnázium természettanára lett, s itt dolgozott egészen haláláig. A tanári munkában találta meg a legjobb hivatását. 1865-ben a tübingeni egyetemen megkapta természettudományok doktora címet, s még ebben az évben felkérték a Senckenbergische Gesellschaft szabadegyetemén a gerinctelen állatok természetrajza című előadásorozatot megtartására. Ezt a megbízást 13 éven keresztül lelkiismeretesen végezte. Tanári tevékenysége mellett 26 éven át szerkesztője volt a *Zoologischer Garten* c. folyóiratnak, s emellett természettudományi tankönyveket is írt. Éveken át volt a Senckenberg-Múzeumban a Mollusca-gyűjtemény vezetője. Ha munkája engedte, nagy utazásokat tett, felkereste Svájcot, Tirolt, Hollandiát, Franciaországot, Angliát, Spanyolországot, Norvégiát, Marokkót és a Kanári-szigeteket. 1883-ban professzori címmel tüntették ki. Malakológiai publikációja nem sok van, mivel elsősorban könyveiben és biológiai cikkeiben írt a puhatestűekről.

Fridthjof Johannes ØKLAND 1893 Arendal - 1957 Oslo

A norvég malakológus Arendalban érettségizett, majd természettudományos tárgyakból tett államvizsgát. Az első világháborúban katonai szolgálatot teljesített. Ezután egy középiskolában vállalt tanári állást. 1920-tól az oslói zoológiai múzeum asszisztense lett. Ezzel egyidejűleg a norvég mezőgazdasági főiskola tanára is volt egészen haláláig. Doktorátust 1925-ben szerzett. 1953-tól az oslói egyetem zoológiai professzoraként működött. Különböző expedíciókban vett részt, sokat utazott Dél- és Közép-Európában. Első malakológiai publikációi 1916-ból valók, főleg faunisztikával és házatlan csigákkal foglalkozott bennük. Később különböző folyóiratoknak szerkesztője és kiadója. Tudományos publikációinak száma megközelíti a hatvanat.

Alexander PAASCH 1813 Soldin - 1882

Német gyógyszerész fiaként látta meg a napvilágot. Miután Berlinbe költöztek, maga is gyógyszerésznek tanult. Később orvosi tanulmányokat folytatott, majd 1842-ben írta meg disszertációját a hermafrodita csigák ivari és kiválasztó szervrendszeréről. Szaktanulmányokat végezt Bécsbe és Párizsba utazott, és az ottani kórházakban dolgozott. Később ingyen gyógyított. Fő hivatása mellett szívesen foglalkozott botanikával kedvencei a mohák voltak. Emellett egy sorozat tanulmányt írt a molluszkák anatómiai felépítéséről. Élete utolsó éveit az entomológiának szentelte, azok közül is a legkisebb rovarokkal foglalkozott mint kiváló mikroszkópus. Elsősorban a rovarok érzékszerveit vizsgálta, azok morfológiáját és fiziológiáját összehasonlító anatómiai szemszögből. Fő munkája: Über das Geschlechtssystem und über die Harn bereitenden Organe einiger Zwitterschnecken, 1843.

Henry Augustus PILSBRY 1862 Iowa City, Ohio, USA - 1957 Lantana, Fl, USA

A szülei révén angol származású kutató első iskoláit, majd az egyetemet is Iowa városban végezte. A középiskolában a paleontológia és az állattan érdekelte. Ekkor gyűjtötte az első csigákat is. 1877-ben G. W. TRYON neves malakológus megalapította a szisztémát, majd néhány hónap múlva, TRYON halála után, PILSBRY vette át munkáit. Ő végezte a Manual of Conchology szerkesztését is. 1889-ben megindította a Nautilus c. folyóiratot, amely még ma is az egyik legtekintélyesebb kiadvány. 1885-ben Philadelphiában az akadémiánál professzornak nevezték ki, 1901-ben ugyanitt gyűjteményvezető lett. 1899-ben Iowa egyetemén a tudományok doktora címet kapta, ugyanezt kapta 1940-ben Pennsylvania egyetemén, majd 1941-ben Temple egyetemén. 23 éves korában volt az első hosszú gyűjtőútja Texasban. 1904, 1928, 1938-ban Kubát járta be hosszasan, de több rövidebb útja is volt ide. Egyéb főbb útjai: Hawai-szigetek, 1923, 1933 Ausztrália, 1929-1930 Karib-tenger szigetei, Panama, Galápagos, Csendes-óceáni szigetek. 1932, 1934, 1935 Mexikó, 1945-46 és 1956-57 Guatemala, 1948 Paru, 1949-50 Argentína. Egész életében a legnagyobb malakológusnak tekintették, a Pulmonaták szaktekintélyének tartották. Első közleménye 1882-ben jelent meg. Minden puhatestű csoportban otthonos volt. 1907-ben ő lett az American Conchological Society első elnöke. 1931-ben ugyancsak első elnöke volt az American Malacological Unionnak. 75 éven keresztül megszakítás nélkül publikált. Publikációinak száma nem állapítható meg, mivel sokat név nélkül adott ki, de közel 4 ezerrel tudunk. Számunkra legfontosabb munkája a Land Mollusca of North America /North of Mexico/, 1-4, 1939-48, pp. 2007. Az összes rajzot és fotót is ő készítette benne.

Hamilton Ernest QUICK 1882 Sydney - 1967 Reading

Apja az angol-francia nikkeltársaság menedzsere volt. A fiatal QUICK 1906-ben orvosi iskolát végzett, s kezdetben orvosként dolgozott Londonban, Southamptonban és Swansea-ben. Ez utóbbi helyen harminc éven keresztül szemész főorvos volt. Az első világháborút orvosként aktív szolgálatban töltötte. 1916-ban az angol csigászattársaság tagjává választotta, aminek 1941-42-ben elnöke is volt. Tagja volt a londoni csigászattársaságnak is, itt az elnöki tisztviséget 1950-53-ig töltötte be. 1951-56 között a Proceedings of the Malacological Society of London kiadója volt. Sokoldalú természettudós hírében állt, de speciális területei is voltak: pl. fatetvek, szöcskék, álskorpók. Elsődleges kedvencei mégis a puhatestűek lettek, a brit szárazföldi csigákat tökéletesen ismerte, egyes csoportokban, mint pl. a Succineidae, Vitrinidae, mezitelen csigák, igen nagy tekintélye volt. Anatómiai publikációinak ábráit maga rajzolta művészi készséggel. Fő munkája: The anatomy of British Succinea, 1933. Nem kevésbé fontos a British slugs, 1960. Nevét 54 malakológiai publikáció őrzi.

Carl SEMPER 1832 Altona - 1893 Würzburg

1868-tól a würzburgi egyetemen az állattan és anatómia professzora volt. 1858-60 között a Fülöp-szigetekre és a Palau-szigetekre utazott; ennek az útnak eredményeként született meg a "Reisen im Archipel der Philippinen" c. munkája. A gyűjtött puhatestűeket /közülük sok száz új fajt/ KOBELT és NOELLENDOFF dolgozta fel. Gyűjteménye a frankfurti Senckenberg-Muzeumban nyert elhelyezést.

Carl Marius STENBERG 1882 Brønderslev - 1946 København

Már gyermekként érdekelte a természet, a zene és a matematika. Diákként elhatározta, hogy zoológus lesz. 1902-ben kezdte tanulmányait a koppenhágai egyetemen. 1909-ben magiszteri fokozatot nyert, 1925-ben szerzte meg a doktori fokozatot a jól ismert *Études sur l'anatomie et la systématique des Molluscs /fam. Pupillidae s. lato/, Copenhagen c.* munkájával. 1908-tól az egyetemen a szövettani és embriológiai laboratórium asszisztense, 1923-tól pedig megbízott egyetemi tanár. 1929-től haláláig az összehasonlító anatómia professzoraként működött. Malakológiai érdeklődése iskolai éveiből származott. Kiváló gyűjtő volt, sok gyűjteményt vásárolt. Nagy fontosságú volt malakológiai könyvtára, csaknem minden malakológiai kézikönyv és monográfia, valamint számtalan különyomat tulajdonosának vallhatta magát. Hatalmas gyűjteményt hagyott hátra: nagy sorozatokat Tanganyikából, a Fülöp-szigetektől. Malakológiai kutatásának két fontos területe volt: faunisztika és anatómia. Első munkája Dánia faunájáról szólt. Anatómiai munkái: a dán Clausiliidák ivarszerveinek anatómiai vizsgálata, az *Acanthinula* és *Vallonia* genuszok fajainak vizsgálata. Es utóbbival bebizonyította, hogy ezek az állatok nem a Helicidákhoz tartoznak, hanem a Pupillidákkal és Enidákkal állnak rokonságban. A már említett Pupillida-monográfiája 25 apró faj teljes anatómiai leírását adja. Ábrái alapján nyilvánvaló, hogy a mikroboncolás és rajzolás művésze volt. A Pupillidákról azóta sincs ilyen jó feldolgozás, s ma is az ő munkáját hasanálja mindenki. Kutatásai rendkívül nagy fontosságúak a rendszeren számára, mivel ő volt az első, aki a Chondrinidae, Orculidae, Pupillidae, Vertiginidae, Valloniidae csoportokat körülhatárolta. Gyűjteménye és csaknem teljesnek nevezhető malakológiai könyvtára a koppenhágai Állattani Múzeum tulajdonába ment át.

Samuel Emanuel STUDER 1757 - 1834

A híres malakológus kezdetben orvosi pályára készült, de külső körülmények miatt teológus lett. Éveken át látogatta Daniel SPRÜNGLI /1721-1801/ plébános által tartott természettudományi tanfolyamot, később Samuel WITTENBACH /1748-1830/ lelkesztője és barátja adott indítást a jövőjére vonatkozóan. 1781-ben Bernben szónok, majd 1789-től Bürenben plébános. 1796-ban gyakorlati teológia tanárává nevezték ki a barni akadémián, 1827-től pedig az akadémia dékánja. 1831-ben szembetegsége miatt minden munkakörétől megvált, s 1834-ben teljesen megvakulva halt meg.

As igen jelentős teológiai tevékenysége mellett egészen haláláig foglalkozott természettudományi tanulmányokkal. Szabadidejének nagy részét a svájci rovarok és puhatestűek kutatásának szentelte. Csigákkal 1776-ban kezdett foglalkozni, de kellő irodalom hiányában munkája nagyon nehéz volt. Ismerte MARTINI, SCHROETER, O. F. MÜLLER és GEOPROY munkáit, s közülük az utóbbi kettőt tartotta a legértékesebbnek. Kapcsolatban állt FÉRUSSAC-kal, BIHRET-vel, HARTMANNnal, CHARPENTIER-vel és VENETZ-cel. A korának nagy egyénisége, DRAPARNAUD, STUDER rendszert BIGUET közvetítésével ismerte meg, de a STUDER által leírt fajokat saját elgondolásaiha beépítve teljesen összekeverte.

STUDER első munkája O. F. MÜLLER rendszerét követi, majd azt újabb genuszokkal bővíti. Később módosítja ezt a rendszert, s az alapösszefüggéseket az állat és a hárj kapcsolatában nézi. Ezt a rendszert követi majd DRAPARNAUD is.

1820-ban, 36 évvel DARWIN előtt, foglalkozik az evolúció gondolatával. Őt tekinthetjük az evolúciós elmélet egyik legrégebbi képviselőjének.

Három munkát publikált, a negyedik kéziratban maradt. Mindegyik munkája Svájc faunájával foglalkozik. Halála után gyűjteménye a barni egyetem Zoológiai Intézetébe került, jelenleg a barni Természettudományi Múzeumban található. Kritikai feldolgozását L. FORCART végezte el.

Hermann TROSCHER 1810 - 1882 Bonn

A bonni egyetemen az állattan professzoraként működött. Ő ismerte fel, hogy a csigák radulája rendszerint fontos bélyeg lehet. Fő munkája: *Das Gebiss der Schnecken sur Begründung einer natürlichen Classification untersucht, I-II.*

Wolfgang Karl WEYRAUCH 1907 Elberfeld - 1970 Tucumán

A neves malakológus 1929-ben szerzett doktori címet entomológiai munkával. Ezután puhatestűekkel foglalkozott. Dél-Amerikába átköltözve, Peruban igen tág munkaterületet talált. Kiváló gyűjtő volt, hatalmas gyűjteményéből számtalan ritkaságot juttatott cserék során a világ sok részére, így a magyarországi gyűjteményekbe is. 1938-61-ig Peruban élt, a Limai egyetemen az állatrendszertan, állatökológia és állatföldrajz tanára volt. Ezzel, egyidőben a limai mezőgazdasági egyetemen a mezőgazdasági állattan professzora volt. 1962-70 között Argentínában Tucumán egyetemen az állatökológia tanáraként dolgozott. 1954-től 1967-ig a dél-amerikai puhatestűekről 22 munkát publikált, ezekben 30 új genust és 160 új fajt írt le. A Senckenberg-Muzeumba 99 holotípust küldött. Entomológiai publikációinak száma megközelíti az ötvenet.

KISS ÉVA

Budapest
Budafoki út 15. IV/4.

H-1111